

Monmouthshire Select Committee Minutes

Pwyllgor Craffu Oedolion
Neuadd Y Sir, Y Rhadyr, Brynbuga, NP15 1GA
Dydd Mawrth, 10fed Mawrth, 2020, 10.00 am

CYNGHORWYR YN BRESENNOL

Cynghorydd Sirol L. Brown (Is-gadeirydd)

Cynghorydd Sirol: R. Edwards, R. Harris,
M. Powell, S. Woodhouse and T. Crowhurst

SWYDDOGION YN BRESENNOL

Eve Parkinson, Pennaeth Gwasanaethau i Oedolion
Hazel Ilett, Rheolwyr Craffu

YMDDIHEURIADAU: Cynghorydd Sirol: F. Taylor, L. Dymock, M. Groucutt, P. Pavia

C. Bowie

1. Datganiadau o Fuddiant

Dim.

2. Fforwm Aqored i'r Cyhoedd.

3. Adroddiad o'r Arolygiad Oedolion Hŷn – Archwiliad o ddarganfyddiadau'r adroddiad a'r camau gweithredu arfaethedig.

Cyflwynodd yr adroddiad a gyflwynwyd i'r pwyllgor y canfyddiadau a'r cynigion ar gyfer gwella arolygiad ar y cyd a gynhaliwyd gan Arolygiaeth Gofal Cymru ac Archwiliad Arolygiaeth Iechyd Cymru ar wasanaethau oedolion hŷn Sir Fynwy. Atgoffodd y cadeirydd yr aelodau mai rôl y pwyllgor craffu oedd ystyried a oedd y gwasanaeth yn perfformio a chynnig eu sylwadau i'w cynnwys yn ymateb ffurfiol y Cyngor i'r adroddiad.

Cyflwynodd Pennaeth y Gwasanaethau Oedolion ei hadroddiad eglurhaol a chynghori bod y dogfennau ategol ychwanegol 1b yn darparu ymateb yr adrannau ac 1c, yr adroddiad arolygu llawn. Cadarnhaodd y cadeirydd y byddai'r pwyllgor yn trafod atodiad 1b yn llawn yn hytrach na'r adroddiad llawn, oherwydd ei fod yn ddefnyddiol wedi tynnu sylw at brif ganfyddiadau'r adroddiad a'r ffordd ymlaen ar gyfer pob argymhelliad.

Trafododd Pennaeth y Gwasanaethau Oedolion yr adroddiad 1b yn fanwl iawn gan siarad rhai cwestiynau gan aelodau trwy ei chyflwyniad. Esboniodd fod yr adroddiad yn cyd-fynd â gofynion y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant. Amlygodd fod y gwasanaeth, ar y cyfan, yn fodlon â chanfyddiadau'r adroddiad ac roedd yn teimlo bod yr arolygiad yn deg a bod y gwasanaeth yn perfformio'n weddol dda. Cadarnhaodd fod yr arolygiad a gynhaliwyd ym mis Mai 2019 wedi bod yn hynod drylwyr a bod gweithwyr achos wedi cyfweild â staff, defnyddwyr gwasanaeth, teuluoedd, darparwyr gofal a'r

carchardai i lywio'r adroddiad. Cadarnhaodd fod swyddogion y maes gwasanaeth yn cwrdd ag arolygwyr yn rheolaidd fel mater o drefn.

Her:

- A yw teleofal wedi gwella ac a yw'n dal yn berthnasol gyda thechnolegau eraill?

Mae offer llinell ofal wedi gwella ac mae potensial i dechnolegau â chymorth cynorthwyo yn yr agenda ataliol a helpu gydag ynysu gwledig. Rydym bob amser yn edrych ar ba fath o bethau fyddai'n cadw pobl yn eu cartrefi a'u cymunedau. Credwn y gallai technoleg debyg i Alexa alluogi pobl i ymuno â thrawsnewidiad, hyd yn oed os ydynt yn gaeth i'w cartrefi, e.e. 6 o bobl sy'n gaeth i'w cartrefi ac eisiau gwyllo gêm bêl-droed. Hoffem weld y rhai sydd wedi'u hynysu i gwrdd os oes diddordebau a rennir, ond os na allant, mae hwn yn rhyngweithio cymdeithasol amgen. Mae potensial hefyd ar gyfer gwaith rhwng cenedlaethau lle gallai pobl iau ddysgu pobl sut i ddefnyddio'r dechnoleg. Gall technoleg newydd fel Modelu Risg Uwch ar gyfer Canfod Cynnar (ARMED) nodi a yw rhywun ar fin cwmpo, er enghraifft trwy nodi bod y pwysedd gwaed wedi gostwng ac yna gall gynghori'r person i eistedd i lawr a gorffwys.

- O ran rhyddhau o'r ysbyty, a oes cyfathrebu effeithiol rhwng staff a'r gwasanaethau cymdeithasol, gan nad oedd fy mhrofiad personol gydag aelod o'r teulu yn gadarnhaol - dim trafodaeth gyda'r teulu a dim cyfle i gael y sgwrs am anghenion ac amgylchiadau'r cartref.

Mae gennym ein tîm ein hunain o staff sy'n mynd i mewn i Ysbyty Neuadd Nevill bob dydd i weld ac asesu ein pobl. Rydyn ni'n adnabod y bobl hyn, eu teuluoedd, y gwasanaethau o amgylch yr unigolyn. Mae'r math hwn o ddull cyrraedd, sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, lle rydych chi'n adnabod yr unigolyn, ei hanes, ei gryfderau ac maen nhw'n eich adnabod chi ac yn teimlo'n gyffyrddus â chi yn bwysig iawn i ni. Yn flaenorol, y sefyllfa oedd y byddai rhywun nad oedd yn eu hadnabod neu unrhyw beth am eu sefyllfa bersonol yn eu hasesu ac yn aml yn y lle anghywir. Rydyn ni'n teimlo ei bod hi'n bwysig mynd i gartref y person.

- Ni fu unrhyw sôn am gartrefu'r ddogfen, ac eto pan soniwch am ansawdd bywyd pobl, mae'n rhan mor hanfodol, felly pa integreiddio sy'n digwydd gyda chydweithwyr tai?

Rydym yn gweithio'n agos iawn gyda chydweithwyr tai a chymdeithasau tai. Pan gyhoeddwyd adroddiad 'Cymru Iach' Llywodraeth Cymru, i ddechrau roedd yn ymddangos bod pob gwasanaeth yn ceisio cyflawni eu rôl, ond yn annibynnol, yn hytrach nag integreiddio. Bellach mae gennym 'sgyrsiau cymunedol' lle rydym yn ystyried cryfderau a gwendidau cymuned ac mae tai yn rhan annatod o hyn. Mae'r gwaith unigrwydd ac unigedd rydyn ni wedi'i wneud wedi bod yn arbennig gyda chydweithwyr tai. Er enghraifft, mae Carline yn rhan o wasanaethau Tai, felly mae yna lawer o orgyffwrdd ac er nad oedd yn ymddangos ei fod yn rhan o'r adroddiad arolygu, nid yw'n adlewyrchiad o'r ffordd rydyn ni'n gweithio gyda'n gilydd gan fod y berthynas honno'n gadarnhaol.

- Rwy'n cydnabod bod tai cymdeithasol yn tueddu i ymgorffori gofynion anabled, ond nid yw'n ymddangos bod tai preifat newydd yn ystyried yr angen am 'gartrefi am oes', er enghraifft, ystafell gawod a thoiled i lawr y grisiau.

Rwy'n cytuno, dylem fod yn adeiladu 'cartrefi am oes'.

- Rydych wedi sôn bod recriwtio yn broblem ac mae eich adroddiad yn cyfeirio at arian y gaeaf. A oes posibilrwydd i'r arian hwnnw ddod i ben?

Rydym wedi cymryd amrywiaeth o fesurau i liniaru hynny. Gwnaethom lawer o ymdrech i recriwtio ar ôl cyfnod y Nadolig. Mae'r arian wedi ein cadw ni i fynd ond mae wedi bod yn anodd ei reoli ar lawr gwlad. Rydym yn weddol hyderus y gallwn ei reoli.

- Mae'n ymddangos eich bod chi'n gwneud yn dda ond o dan amgylchiadau nad ydyn nhw'n wych. A oes unrhyw beth y gallwn eich cefnogi ag ef?

Rwy'n credu ei bod yn bwysig iawn diolch i staff. Mae staff yn gweithio mewn rôl anhygoel o anodd mewn amgylchiadau anodd iawn. Rydyn ni'n gwybod gofal staff, ond weithiau mae'n braf clywed eich bod chi'n gwneud gwaith gwych. Rydym yn annog staff i fod yn garedig a thosturiol wrth ei gilydd mewn gwaith. Gweithlu o safon sy'n cael ei werthfawrogi a'i barchu ac mae pobl wir yn gwerthfawrogi diolch syml.

- A yw cynghorau eraill wedi cael yr un arolygiad a sut wnaethon nhw ffynnu? Sut ydyn ni'n cymharu?

Nid yw pawb yn cael eu harolygu ar yr un pryd, arolygwyd Torfaen ar yr un pryd â ni. Wrth i ni weithio gyda'n cydweithwyr ledled Cymru, rydyn ni'n darllen adroddiadau ein gilydd i weld beth allwn ni eu cymryd ac rydyn ni hefyd yn rhannu arfer da. Rydym yn weddol fodlon â chanfyddiadau ein gwasanaeth ac yn teimlo ein bod yn perfformio'n dda.

- Oes gennym ni ddigon o staff? Yn enwedig o ystyried y llifogydd a'r coronafirws? Ydyn ni'n barod yn ddigonol ar gyfer gwledigrwydd y sir hon, cyflenwadau, meddyginiaethau? Ydyn ni'n gallu ymdopi?

Rydyn ni'n gwneud ein gwaith cynllunio wrth gefn nawr ac rydyn ni'n mynd i edrych ar sut rydyn ni'n gofalu am bobl sydd â'r firws a'r hyn rydyn ni'n ei wneud os oes gennym ni weithlu disbydd. Rydyn ni'n edrych ar yr hyn rydyn ni wir angen o ran cymwysterau ar gyfer tasgau ymarferol bob dydd. Er enghraifft, a oes gwir angen tystysgrif hylendid bwyd arnoch i gynhesu pryd bwyd? A all rhywun gynnu tân? Rydym yn gweithio gyda chydweithwyr i edrych ar y ffordd orau i gefnogi pobl.

- Pan fyddwch chi'n asesu pobl ac yn siarad â nhw am yr hyn sy'n bwysig iddyn nhw, a ydych chi hefyd yn ceisio barn anwyliaid a'r teulu? Mae gen i bryderon y gall pobl sy'n annibynnol iawn bychanu eu hanghenion weithiau.

Os oes gan berson allu, mae'r hyn sy'n bwysig i'r unigolyn yn amlwg yn bwysig iawn, ond rydyn ni hefyd yn gofyn i'w deulu a'i briod. Os ydym yn gweithio gyda phobl nad oes ganddynt allu, yna rydym yn dibynnu yn y teulu i roi'r mewnwelediad inni o'r hyn sy'n

bwysig iddynt, i gynnig ffenestr i'w bywyd a dweud wrthym sut olwg fyddai ar ddiwrnod da.

- Pwy sy'n cynnal yr asesiadau risg ar gyfer cwmpadau?

Busnes pawb yw asesu'r risg o gwmpo. Rydyn ni i gyd yn gwneud y math hwnnw o asesiadau ar rygiau a sliperi ac ati, ond mae gennym ni ddim cwmpo arbenigol hefyd a all roi rhaglen i mewn i leihau risg a'u dysgu beth i'w wneud os ydyn nhw'n cwmpo.

- Pryd fydd y tîm diogelu wedi'i staffio'n llawn?

Rydym wedi recriwtio i'r swyddi, felly rydym yn aros i bobl orffen eu cyfnod rhybudd gyda'u cyflogwyr blaenorol.

- Sut ydych chi'n sicrhau cystal ag y gallwch fod parhad mewn gofalwyr? Ydych chi'n monitro asiantaethau allanol?

Mae'n fater ar hyn o bryd ac ni allwn bob amser warantu'r parhad hwnnw, ond byddai ein cynlluniau i fynd yn 'seiliedig ar le' o safbwynt gofal yn helpu hyn yn fawr. Dim ond un neu ddau aelod o staff sydd eu hangen arnoch i ffonio i mewn yn sâl i fod angen ail-wneud yr amserlenni. Rydyn ni ar ein ffordd gyda hyn, ond nid ydym yno eto.

- Nid oedd rhif argyfwng Iechyd Meddwl Gwent y tu allan i oriau dros gyfnod y Nadolig yn cymryd galwadau. Ydych chi'n ymwybodol o hyn? Roedd gen i achos brys i'w drafod ac ni chefais unrhyw adborth, felly ni allwn adrodd i gynnydd pobl.

Byddaf yn trafod hyn gyda phenaethiaid gwasanaeth eraill i weld a oedd ganddynt broblem, ond mae'n ddigon posibl bod hwn wedi bod yn fater cynhwysedd.

- Beth yw'r broses ryddhau os yw rhywun sy'n ymweld â Chymru yn sâl ac angen mynd i'r ysbyty? A yw'r person yn cael ei asesu cyn ei ryddhau ac a oes cyswllt ag adran gwasanaethau cymdeithasol y cyngor lle mae'r person hwnnw'n byw, yn enwedig os mai Lloegr ydyw? Roedd fy mhrofiad o hyn yn negyddol iawn, yn yr ystyr bod staff Therapyddion Galwedigaethol (ThG) yn Ysbyty Brenhinol Gwent yn honni nad oeddent yn gallu cysylltu â'r Therapyddion Galwedigaethol yn y cyngor lle'r oedd fy ymwelydd yn byw. A oes bwlch yn y ddarpariaeth gwasanaeth a diffyg gweithio ar y cyd?

Mae hyn yn anodd i mi wneud sylw, ond mae gennym ein ThG ein hunain mewn ysbytai a byddent yn eu cefnogi, ond hyd yn oed os nad yw'r strwythur hwnnw ar waith, mae timau o fewn ysbytai a ddylai fod yn asesu ac yn cysylltu â sir gwesteigr yr unigolyn. I bob pwrpas, dylent fod yn cefnogi unrhyw un, waeth ble maent yn byw a dyna beth ddylai ddigwydd.

- Hoffwn nodi nad oes gennym gyfleusterau triniaeth yng Nghymru ar gyfer clefydau prin ac mae pobl Gymreig yn dioddef gwahaniaethu trwy fethu â chael mynediad i ganolfannau rhagoriaeth yn Lloegr. Mae fy nghwestiwn arall yn ymwneud ag a ydym yn cefnogi gofalwyr, oherwydd bod llawer ohonynt yn anhysbys?

Ni allaf ateb y pwynt cyntaf, ond o ran cefnogi gofalwyr, ydyn, fodd bynnag, mae angen i ni fod yn fwy rhagweithiol wrth ddarganfod pwy yw'r bobl hyn. Pan fyddwn ni'n gwybod pwy ydyn nhw, rydyn ni'n ceisio clywed eu llais yn ogystal â'r cleifion ac rydyn ni'n ceisio eu cefnogi yn y ffordd orau sy'n addas iddyn nhw, p'un a yw hynny'n golygu cynnig seibiant neu gefnogaeth i orffwylltra. Mae angen i'r gefnogaeth fod yn bwrpasol i'r unigolyn.

Canlyniad a Chasgliad y Cadeirydd:

Mae'r pwyllgor wedi trafod yr adroddiad hwn yn fanwl iawn ac wedi peri peth her. Rydym hefyd wedi cynnig rhai sylwadau ynghylch tai, diogelu, teleofal a pharhad gofal. Yr argymhelliad fyddai ystyried ein sylwadau. Hoffem ddiolch i'r holl staff am wneud eu gwaith mewn amgylchiadau anodd iawn, yn enwedig yn fwyaf diweddar ac yn yr hinsawdd bresennol. Byddwn yn sicrhau bod y Weithrediaeth yn ymwybodol o'n trafodaethau ynghylch y gwaith gwerthfawr iawn y mae ein staff yn ei wneud.

4. Cadarnhau cofnodion y cyfarfod blaenorol

Cofnodion 20fed Ionawr 2020 ~ cytunwyd.

5. Blaenrhaglen Gwaith y Pwyllgor Dethol Oedolion.

Trafodwyd y cynllun gwaith, a hysbyswyd yr aelodau y bydd angen aildrefnu'r dyddiad ar gyfer y gweithdy gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan o ganlyniad i'r coronafirws ac argaeledd unigolion allweddol. Bydd y Rheolwr Craffu yn hysbysu'r aelodau ac yn cynghori'r dyddiad newydd cyn gynted â phosibl.

6. Blaengynllun Gwaith y Cyngor a Chabinet.

Nodwyd y rhaglen ac ni wnaed unrhyw geisiadau i adroddiadau gael eu cyflwyno i'r pwyllgor.

7. Cyfarfod Nesaf: Dydd Mawrth yr 21ain o Ebrill 2020 am 10.00yb.

Dydd Mawrth 21ain Ebrill 2020 am 10.00yb.

The meeting ended at **11.45 am**